

FLOAREA DE FOC

21 MARTIE 1936
ANUL III — Nr. 9
Redacția: Calea Victoriei No. 31
București. — Tel. 434.60
Manuscrisele nepublicate se distrug.

UN EXEMPLAR 5 LEI

APARE IN FIECARE SĂPTĂMÂNĂ

Adreșă: Calea Victoriei No. 31. Tel. 434.69

S U M A R

Substratul social al frământărilor externe
de Al. C. Constantinescu

O carte mare de Al. Mironescu

Asasinate în perspectivă de Zaharia Stancu

Cronici:

literare, muzicale, plastice, bibliografice, mărunte
de Cicerone Theodorescu, I. D. Gherea,
H. Daniel, Vasile Damaschin, Zaharia
Stancu și Al. C. Constantinescu.

SUBSTRATUL SOCIAL AL FRĂMÂNTĂRILOR EXTERNE

AL. C. CONSTANTINESCU

Aș vrea ca, pe înțelesul tuturor — așa cum se cuvine în suplimentul literar al unei gazete populare — să arăt dedesubtul gravelor frământări externe de azi. Când vorbesc de «dedesubt» nu mă refer nici la mașinaștiunile inerente încă politicii de azi, nici la cine știe ce picante și inedite amănunte, ci la dinamica socială ce comandă — în liniile ei mari — politica externă a lumii. Dacă reușim să o înțelegem puțin, vom avea o altă perspectivă a situației și ne vom explica multe lucruri prezente după cum vom putea poate pătrunde rostul multor evenimente viitoare.

Pentru aceasta, mai întâiu, trebuie să ne scăpăm de o mare și deformantă iluzie: aceia de a crede că marile personalități sunt capabile — prin calitățile lor excepționale — să impună linii istoriei și să determine evenimente.

Să luăm două exemple. Toți cred că Ducele și Hitler comandă istoriei, creiază o nouă lume după voința și planurile lor. Dar ce-ar fi fost Mussolini și Fuehrerul fără curente revoluționare cărora s'au împotrivit? De ce s'au ridicat ei dacă nu pentru a combate forțele sociale ale proletariatului ce voiau să impună o societate socialistă? Fără aceste forțe sociale

reacțiunea lor n'ar fi fost posibilă, n'ar fi avut de ce fi și deci nici ei n'ar fi existat ca «Fuehreri». După cum nici forțele sociale ale muncitorimii nu s'ar fi declanșat dacă n'ar fi fost stadiul de tehnică în care trăim și criza economică determinată de organizarea actuală a lumii. În momentul când lărgesc puțin perspectivele, când nu te lași impresionat de gesturile teatrale ale celor depe primul plan, vezi că scena are culise și că în ele comanda nu-i a actorului ci a regisorului.

Fără a diminua cu nimic valoarea personală a marilor figuri istorice trebuie însă să înțelegem că ei sunt creații ale datelor sociale din timpul lor și că — peste voința lor — ei ascultă de legile forțelor sociale ce le regisează atitudinea și faptele.

Cu această primă înțelegere a lucrurilor să vedem care sunt azi acele forțe sociale ce determină actele oamenilor politici de azi și mersul frământat al evenimentelor.

Desigur, nu se poate cuprinde totul în câteva rânduri, mai ales când vrei s'o dai sub o formă explicită.

Să luăm ultimul eveniment care a cutremurat lumea — cu panica unui nou războiu: ocuparea zonei renane de către trupele hitleriste.

În aparență, Hitler a vrut să-și impună voința. Germania trebuia repusă în drepturile ei și națiunea satisfăcută în orgoliul suveranității sale absolute. Hitler a pregătit-o pentru acest act mare și când momentul favorabil a venit, s'a legat de un pre-

să fie ale tuturor nu monopolizate de câțiva. Acum, poate cu tot entuziasmul, toată ura mizeriei lor, toată pornirea spre luptă să fi fost canalizate de hitlerism spre alte obiective. Spre orgoliu național, spre militarism, spre autosocialism, spre țeluri imperialiste în afară. Totuși, legea reală socială fiind spre prefacerea organizării dinăuntru, citadela capitalismului german nu poate să nu se teamă că la prima deziluzie, la prima suferință mai mare sau la cel dintâiu eșec tot ce s'a cultivat cu grijă sub cămașa brună hitleristă să nu se întoarcă contra privilegiilor bogățiilor arieni.

Și cum acest pericol exista, cum foamea băntuie în Germania, cum iluziile și soluțiile hitlerismului începeau a se risipi, un val de încredere și deci de răbdare trebuia dat mulțimilor.

Iată-l pe Hitler obligat să dea o lovitură «tare» care să dinamizeze entuziasmul maselor și să-i asigure popularitatea în apropiatele alegeri.

Trupele germane intră astfel în Renania. În Germania e delir iar Hitler zeificat.

În Franța stau — și acolo — față în față aceleași două mari forțe sociale. Deoparte reacțiunea de dreapta care — dat fiind regimul liberal al republicii — nu a putut încă pune mâna pe putere, de altă parte forțele stângii care — unificate în frontul popular — se străduiesc să stăpânească deplin postulurile de comandă pentru a impune prefacerile radicale cerute de mase. În momentul cel mai critic al luptei, lovitură germană trebuia să declanșeze cea mai dărză rezistență din partea unui guvern de stânga francez ce vedea rezultatul alegerilor compromis și reacțiunea gata să triumfe pe plan internațional.

Adăogați la toate aceste date că Germaniei îi trebuiesc deuse, capitalismul german având nevoie de piețe de desfacere și materii prime pentru a rezista crizei, că șomajul a fost combătut artificial nu printr'o soluție reală de socializare a industriilor ci prin comenzi militare suportate tot de contribuabili, că aceste uriașe înarmări hitleriste duc logic la războiu și veți complectă tabloul german.

Adăogați că Franța nu poate admite un triumf politic al Germaniei care i-ar periclita alianțele și i-ar amenința teritoriul, și veți înțelege și mai bine rezistența franceză.

Atitudinea Angliei? Ea nu poate admite economic preponderanța hitleristă ce i-ar periclita coloniile dar — țară sub conducere capitalistă — nici nu admite prăbușirea hitlerismului ce i-ar amenința regimul social. Veți înțelege liniile largi ce explică oscilația engleză.

Tabloul ar putea fi complectat cu o mulțime de date care toate dau explicația situației actuale. Nu am loc să le dau. Sunt suficiente cele de mai sus pentru a înțelege unde trebuie găsit substratul cauzal al frământărilor externe de azi.

Și suficiente pentru a ne da seama cât de miopi sunt aceia ce fac teoria «omului mare» și cât de găunoașle e «eroica atitudine» de umilă prosternare în fața unui fetiș popular.

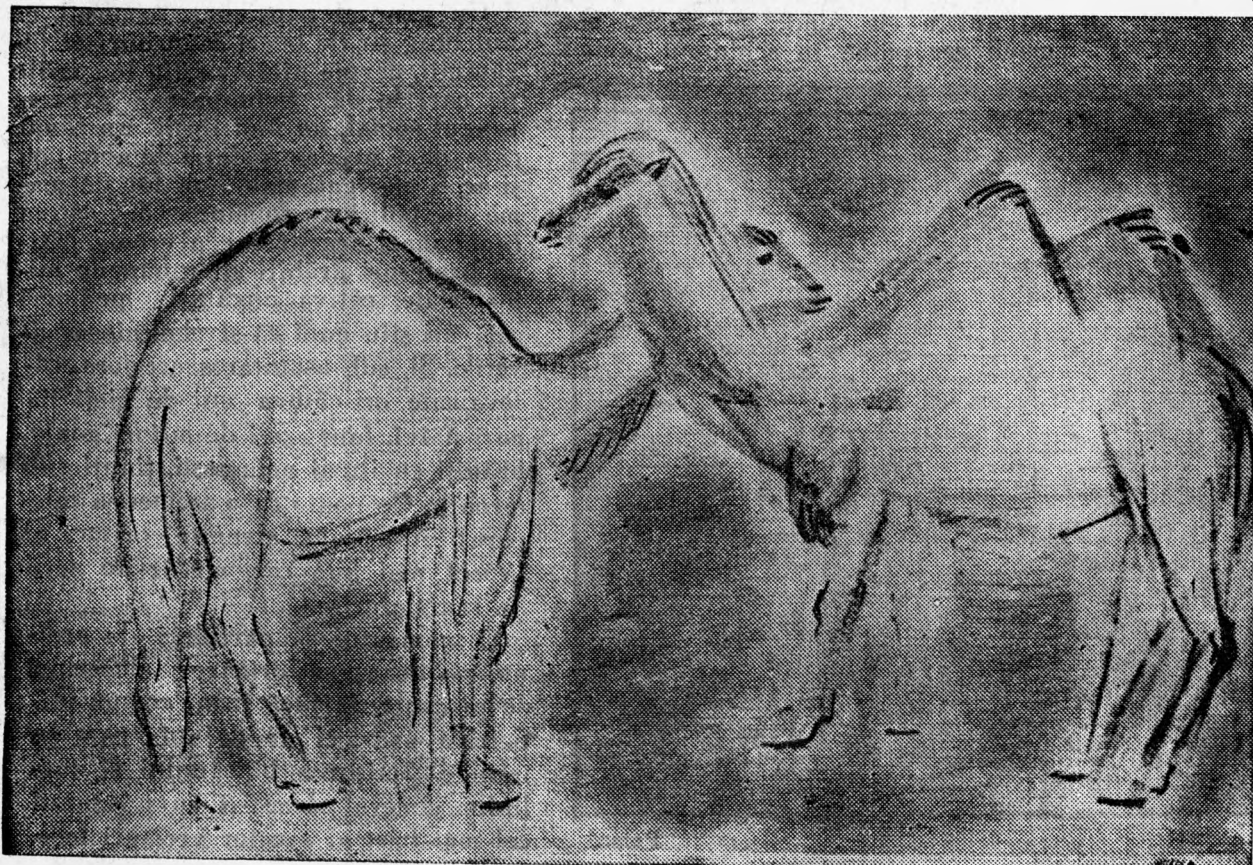

text — pactul franco-sovietic — și dat lovitură.

Tot așa, de partea cealaltă, reacțiunea Franței e determinată de prestigiul ei, de amenințarea viitoare și de dreptatea pozițiunii sale juridice.

Să scormonim puțin lucrurile și să vedem dacă acestea sunt cauzele ultimelor evenimente sau dacă ele nu sunt cumva efecte sau simple haine de ocazională teorie.

În Germania sunt două forțe sociale în luptă. Cu toată aparenta unificare — «totalizare» — a hitlerismului, stau față în față capitalismul și proletariatul — muncitorimea germană. Capitalismul își apără prin hitlerism pozițiile și se opune la orice prefacere ce i-ar ataca privilegiile esențiale. Muncitorimea cum și golă-nimea orașelor și satelor germane, oricâte uniforme brune ar îmbrăca nu poate să nu râvnească la o altă viață în care bogățiile țării germane

CĂMILELE

de

MAC

CONSTANTINESCU

O CARTE MARE

AL. MIRONESCU

Rare ori apare o carte ca aceasta. Lectorul atent, cu creionul în mână, are de însemnat neconținut o propoziție, o frază, care exprimă mereu un adevăr sau una din acele observații clare și evidente de natură să-l satisfacă integral.

Lectura acestei cărți, de mare sinteză și ascuțită înțelegere, este o adevărată bucurie.

Alexis Carrel deplânge dela început faptul că știința, în general, este fructul unor preocupări disperate, care nu urmăresc conștient un același rezultat.

Cercetarea științifică este, de cele mai multe ori întâmplătoare.

Savanții urmăresc, după geniul lor particular, probleme diferite și fiecare capitol al științei a căpătat o dezvoltare mai mare sau mai mică după jocul capricios al hazardului. În unele domenii s'a mers cu pasiunea cercetării până la cele mai inutile amănunte, în altele problemele mari sunt încă departe de a fi formulate.

Oamenii nu au fost încă în stare să fundeze o știință a omului, deși acesta ar fi trebuit să fie obiectivul principal al tuturor științelor.

„Nous sommes incapables de produire artificiellement l'aptitude au bonheur. Nous ne savons pas encore quel milieu est le plus favorable au développement optimum de l'homme civilisé. Est-il possible de supprimer la lutte, l'effort et la souffrance dans notre formation physiologique et spirituelle? Comment empêcher la dégénérescence des individus dans la civilisation moderne?”

Sau poate „l'intelligence, cum spune Bergson, est caractérisée par une incompréhension naturelle de la vie”.

Înainte însă de a subscrie propozițiunea subtilului filosof e bine să observăm că cercetarea științifică s'a făcut, cel puțin până acum, sub semnul anarhiei.

Alexis Carrel constată, cu o dreptate absolută, că tehnica modernă și în general progresul științific a reușit să substituie, datelor primordiale ale existenței, altele care nu sunt totdeauna acelea reclamate de o fericită dezvoltare a vieții. S'a creat, cu alte cuvinte, o ambianță artificială, neprielnică, cu atât mai primejdioasă, cu cât procesul s'a făcut pe nesimțite și prin urmare în afara unui protest energetic din partea vieții însăși.

Cinematograf, radio, claxoane, mașini cari urnesc, iată un sgomot infernal așezat în mijlocul vieții noastre, sgomot care indiscutabil are o înrăurire hotărâtoare și nefastă asupra sistemului nervos, de care depinde, în bună parte, existența oamenilor. Momentele de singurătate, de izolare, de interiorizare au fost isgonite din existența noastră.

„La solitude est considérée, observă cu finețe Carrel, comme une punition, ou comme un luxe rare”.

Știința a exercitat însă o înrăurire, nu numai asupra aspectelor formale ale existenței, ci și asupra alimentației, a educației etc...

Nu însemnează, firește, că influențele acestea sunt toate neprielnice, dar ele sunt așa de numeroase și așa diverse încât ne-am înecat literalmente sub povara lor, fără a mai lua răgazul să le examinăm și să le însușim în măsura în care pot fi realmente folositoare.

Astfel în zilele noastre un accent deosebit cade pe educațiunea fizică, pe igienă, dar în vreme ce realizăm un tip care se apropie mult de clasică frumusețe, calitatea lui morală devine îndoelnică. „On peut même se demander s'il n'y a pas souvent une sorte d'antagonisme entre leur développement physique et leur développement mental”.

Dacă o sumă de boli au fost înlăturate, nu este mai puțin adevărat că maladiile mentale au crescut.

Se naște grava întrebare, în lipsa unui plan de dezvoltare al științei, în ce măsura aceasta e de acord cu adevărata natură omenească. În ce măsură se ignorează, în mod permanent, interesele superioare ale umanității, pentru că oamenii „joissant du confort et du luxe ils ne s'aperçoivent pas qu'ils sont privés du nécessaire”

Alexis Carrel procedează la o extraordinar de ascuțită analiză a condițiilor noastre de dezvoltare, în care domină ideea că „l'énorme avance prise par les sciences des choses inanimées sur celles des êtres vivants est donc un des événements les plus tragiques de l'histoire de l'humanité”.

Aceasta se datorește faptului că printr-o eroare de perspectivă oamenii au ajuns să prețuiască infinit mai mult „un specialist” caracterizat printr-un spirit îngust, unilateral și indefinitiv sterp, decât pe unul din acele rare spirite polivalente, de idei generale și de o largă înțelegere. „Il faut plus d'imagination, de jugement, et d'intelligence pour devenir un grand médecin que par devenir un grand chimiste”.

Mai departe Alexis Carrel cercetează, cu vervă și profunzime, la lumina datelor biologiei, întreaga ființă omenească, precum și relațiile care există între stările de conștiință și funcțiunile organice. Se desprinde ideea artificialității studiilor noastre separate și insuficient integrate acestui tot unitar și indisolubil care este omul.

Ne este absolut imposibil a aduna în câteva fraze observațiunile subtile și pline de substanță, care abundă în aceste pagini.

În orice caz, putem sublinia că Alexis Carrel consideră „la force mentale et nerveuse infiniment plus importante que la force musculaire. Le descendant non dégénéré d'une grande race possède une résistance naturelle à la fatigue et à la crainte. Il ne songe pas à sa santé ou à sa sécurité”.

Și pentru a marca sudura intimă între conștiință și fiziologie, el încheie unul din extraordinare de interesantele sale capitole spunând: „L'homme pense, aime, souffre, admire et prise à la fois avec son cerveau et avec tous ses organes”.

Spațiul restrâns al acestei cronici ne constrânge să ne oprim.

O facem cu o mare strângere de inimă, pentrucă ar fi fost pe placul nostru să dăm o imagine cât mai complexă despre această operă epocală.

Nu găsim cele mai potrivite cuvinte să recomandăm așa cum se cuvine această carte, care este un fel de biblie a timpurilor noastre. Vă rog s'o cetiți și s'o depuneți la căpătâiu.

Mircea Ollarian

Peisaj

ASASINATE IN PERSPECTIVA

ZAHARIA STANCU

Așadar azi, mâine, poimâine, lumea politică va fi din nou în doliu. Șeful bătrân și zurliu al unei mișcări extremiste de dreapta din care s'a mai recrutat asasini, a început din nou să se amuze trimițând câtorva pașnici bărbați politici scrisori de amenințare cu moartea. Asemenea scrisori, dela același personaj, a primit, până în ajunul morții sale, I. G. Duca, șeful partidului liberal. Amenințările acestea nu pot fi deci privite ca simple glume de prost gust ori ca acte emanând de sub o frunte iresponsabilă. Moșneagul care amenință e șeful unei mișcări recent recunoscută ca legală, animatorul unei acțiuni tineresti ce și-a propus să regenereze națiunea, să modifice structural statul. Cum de nu se sesizează guvernul? Cum de nu se sesizează parchetul general al statului? Sa întins oare atât de mult lașitatea? Spaima a anulat oare textele legilor cari cer ca în asemenea împrejurări să se ia măsuri aspre? Aceasta să fie starea generală de spirit? Atunci e suficient ca o sută de nebuni să-și aleagă o căpetenie sărită din minți pentruca toată ordinea existentă azi să fie răsturnată. E suficient să se întovărășească, dârze, câteva duzini de desperați, pentruca întreaga națiune să cadă, pentru decenii, sub jugul greu al dictaturii. Indrăzneala de care extrema dreaptă face abuz e un mijloc cu două fețe. S'ar putea ca slăbiciunea de care statul dă mereu dovezi în raporturile

lor. Atât. Și li se dă bice, ani grei de închisoare, gloanțe. Fostul prim ministru, d. Alexandru Vaida, a trimis sicrie pe Valea Jiului. A trimis sicrie

I. Vas

Portret

la atelierile Grivița, unde muncitorii, înconjurați de femeile și copiii lor, așteptau promisiunea că nu vor mai fi lăsați să flămânzească. Deși au fost socotiți și tratați ca vite, nu ca oameni, muncitorii n'au ucis. Nici o mână muncitorească n'a purtat până acum arme asazine. Ucigașii lui I. G. Duca au ieșit din alte straturi sociale. Muncitorimea nu crește în sânul ei asasini. Cei pururi obiduiți și-au căutat dreptatea cu legea în mână. Țărănimea și muncitorimea s'a încadrat în acele partide de ordine cari le-au făgăduit împlinirea unor din dezideratele lor. La stânga deci, acolo unde s'a așezat țărănimea și muncitorimea românească nu se află primejdie. Dece dar toate măsurile de represiune ale guvernului sunt pepeze asupra stângii? Primejdia e la dreapta. Din mișcările extreme de dreapta au răsărit asasinii I. G. Duca. Dela șeful uneia din aceste mișcări pornesc azi, tulburând atmosfera politică, scrisori grozav lane de amenințare cu moartea, îndemnuri la crimă și asasinat. Curioasă, ce dementă e devierea acesteia politică! Tineretul care și-ar fi putut câștiga loc de frunte în politică și în viața socială de azi cu armele curate ale minții, iubeste băta, întunericul, lovitura lașă, aplicată hoștește. Revoluția aceasta e revoluția sătuilor. Să amintim situația frunțurilor mișcării?

Un general pensionar, urmașul unui lung șir de boeri asupritori ai țărânilor, căruia nici una din bucuriile pe cari le dă îmbuibarea, averea, rangul social, nu i-au lipsit: un tânăr care, dacă nu s'ar fi slujit de acte tari și-ar fi câștigat, sigur, un loc de seamă în politica românească, câțiva funcționari neavansați la vreme, câțiva profesori grăbiți spre băncile ministeriale, câțiva bogătași mediocri cari nu știu cum să-și cheltuiască averile. Și, sub ascultarea acestora, câteva sute, ori câteva mii de bieți tineri naivi, fanatizați de mituri goale, hrăniți cu iluzii nebunești, ținuți sub teroare. Ce poate da o asemenea mișcare? Asasinate, atentate, crime, și în cel mai bun caz, nesfârșite serii de scandaluri.

E momentul ca partidele de ordine, pe deasupra oricăror deosebiri de program, să facă front comun împotriva anarhiei de dreapta care se întinde. Scrisorile bătrânului și zurliului general dreptist sunt semnalul cel mai trist al acestor vremuri lașe.

C R O N I C I

Jiquidi,
și Olga Greceanu

De ani de zile d-l JIQUIDI risipește prin gazete și reviste, prin albume și în expoziții, o lume întreagă de imagini, de observații, de tipuri și obiceiuri, care atât ca formă cât și ca legendă pot fi considerate ca tot ce se face mai bun la noi în domeniul ilustrației. În oricare altă țară un asemenea privilegiu ar fi trebuit să-i garanteze și existența și posibilitatea de a-și rezerva o parte din timp unor preocupări artistice superioare la care îl îndreptățește talentul d-sale. La noi d-l Jiquidi continuă să vegeteze fără autoritatea la care are dreptul, închis în cercul obligațiilor sale cotidiene. Lucru extrem de dureros, când ne gândim cu câtă ușurință oamenii de nimic își pot asigura un trai fastuos, pe când cineva care descoperă existenței noastre o expresie artistică, care scrie o pagină a timpului nostru, nu-și poate îngădui să se realizeze complet.

Mă întreb însă dacă numai acesta poate fi motivul care l-a putut opri pe d-l Jiquidi, — ca într-o fundătură, — în fața regiunilor superioare, fără să încerce săritura cea mare. Greșesc? Să existe un destiņ artistic, o vocație formală căreia să-i corespundă o altă vocație a spiritului? Să existe un deteterminism, o forță în om care trebuie să se desfășoare peste piedicele aflate, un eroism înăscut care nu se poate obține nici prin judecată nici prin voință? Cercetări de această natură depășesc cadrul unei cronici și dacă nu mă pot opri să recurg și la un exemplu, la chiar țara noastră, la Iser, care și el a debutat în caricatură și ilustrație — de fapt erau desene satirice de o impresionantă prestență, care oricât erau destinate uzului zilnic purtau pecetea unui primat spiritual care le situau în regiunea cea mai ridicată a artei — este că trebuie să întăresc în mine, poate și în alții, ideea că această dureroasă antinomie: existență — artă, nu poate închide drumul tuturor.

Oricum, trebuie să admirăm la d-l Jiquidi viul, ușurința și naturalețea desenului, inteligența compoziției, o anumită culoare, mai bine zis lumină, iradiantă cu care învăluie tablourile sale, cu cari imprimă mișcare și acțiune și cu cari exprimă fără constrângere intențiunile sale persiflante, ironice sau satirice. E un moralist, adică descrie moravurile noastre fără răutate și meschinărie.

Dar conturul este un instrument critic, care de multe ori prins în propriile-i mreje isprăvește prin a sacrifica legendei intențiunile formale, ceea ce produce o slăbire a materialului plastic. Iată ce reproșăm d-lui Jiquidi, care nu opune anecdotei supremația spiritului, controlul inteligenței plastice. Este singurul, dar poate cel mai grav reproș ce-i putem adresa și care nu descoperă numai o slăbiciune personală ci și una a timpului. Suferințele prin care a trecut recent omeniirea a dezvoltat o nesăturată nevoie de a trăi intensiv, de a uita în zgomot și senzații, de a trece cu ușurință peste tot ce altă dată era supus răbdării și meditației. În artă această situație corespunde notațiunei rapide, expresiei afective, care nu mai prezintă caracterul totalitar plastic, animat de cultul perfecției, cum era alădată. Și cu ce se puteau satisface mai ușor aceste intențiuni, decât cu această posibilitate imediată, directă, multi-formă, cari mai mult «spune» decât «arată», desenul? Desenul, alădată un element auxiliar a devenit un instrument independent, ridicat și speculat de expresionismul epocii. Un critic francez a mers atât de departe încât a denumit toată epoca noastră, una a desenului contestând unor sefi de școală ca Matisse și Picasso orice calitate de pictori. În sensul mare al cuvântului, admirând însă fără restricțiune inventivitatea și puterea de expresie a materiei grafice, pe care o considerăm elementul caracteristic în arta lor.

Iată-ne ajunși din vorbă în vorbă, la această nouă Weltanschauung a artei moderne, în care se integrează d-l Jiquidi cu toate căuțările și slăbiciunile inerente unui destin artistic.

Datoria fiecărui artist este însă ca, odată recunoscând caducitatea unei stări, să facă efortul necesar pentru a o ameliora și d-l Jiquidi are prea multe calități ca să-l putem răbda de partea cealaltă a baricadelor.

D-l E. LOVINESCU ȘI ARIPIA

„SBURATORULUI“

Dacă în adevăr nu ispășești decât pe unde ai păcătuit, este la fel de adevărat desigur că și cuvântul de aprobare sau de elogiu nu-ți vine decât tot pentru cât și ce ți se cuvine.

Nu iubim rolurile — care nu sunt decât ifose foarte adesea — de arbitri ai altora.

Ne place însă și după puteri silința ne-o dăm să ne fim arbitri nouă înșine.

E aceasta o lămurire necesară pentru cele ce urmează, mai ales că atmosfera noastră literară nu îngăduie decât stridențele triviale: sau închinăciuni, măntării și plocoane absolute, sau absolute injurii, disprețuri și negațiuni.

Dacă tragem o linie generală de adunare pe dedesubtul faptelor actualității cam la această vâpsea, pardon socoteală, ieșim.

Iar în cele literare nu altfel se petrec lucrurile. Iată de ce dacă vrem să excepțăm dela regulă, e curios dar așa este: ne vedem obligați la explicațiuni.

Și acum, la fapte.

Câteva numere în urmă, tot în „Floarea de foc” am comentat fără arțag și fără injustiții, să zicem poate cu oarecare irreverență pe care totuși o acoperea și scuza în destul apelul la acel principiu de necesară severitate etică în numele căreia ne ridicam, un foileton din „Adevărul”, semnat de d. E. Lovinescu și dornic să fie o generoasă carte de vizită junelui scriitor prezentat de criticul din Câmpineanu, 40 drept „Un nou Ion Creangă”.

Ne-au surprins, în generozitatea critică a d-lui E. Lovinescu, unele asemănări, tragi-comice, cu șvairul: avea găuri!

Le-am relevat, cu regrete destul de grațioase și destul de reținute față de aerele, ici-colo, pe nedrept batjocoritoare, cu care — zicând pasă-mi-te că din simpatie — criticul se greșea față de un tânăr debutant.

Dacă d-l Jiquidi și-a plasat activitatea pe prima treaptă a artei, d-na OLGA GRECEANU s'a ridicat la concepția ei cea mai ridicată, cea arhitectonică. Această concepție arhitectonică, de repartizare a planurilor, de ritm și măsură, care dela epoca autocrată a Renașterii s'a diluat din ce în ce mai mult în democratismul epocilor mai noi, este desigur lecția pe care mai ales arta noastră o necesită — lucru pe care în scurtul timp de când scriu eu am încetat să-l repet; singurul îndreptar care ar putea ridica pitorescul, de cele mai multe ori lipsit de formă al artei noastre, spre o concepție de grandoare, cea mai înaltă expresie estetică. Dela acest spirit de largheț, dela acest spirit de construcție arhitectonică avem totul de așteptat și nu pot găsi suficiente cuvinte de laudă pentru marea meriț al d-nei Greceanu de a reînprospăta asemenea tendințe, care dela epoca frescelor bizantine s'au pierdut aproape în amintirea și intențiunile noastre. Bizantinismul — care din nefericire a fost urmat la noi, mai mult în moravuri decât în artă — și-ar putea găsi adevărata lui înțelegere. D-na Greceanu ne indică în mod luminos drumul ce duce spre o soluțiune, metoda ce am putea extrage dintr'un hieratism care să dobândească viață proprie în activitatea noastră, să fie lipsit de un dogmatism paralizant. Pentru cei care-și închipue că linia mare omoară sensibilul că nu poate avea compatibilitate cu pictura de chealet, voi reaminti remarcabilele realizări ale d-lui Henri H. Catargi, arătate recent în expoziția d-sale dela Ateneu.

Nu de mult această problemă a fost supusă discuțiunilor, între cele mai remarcabile personalități din lumea estetică și istoriei, cu ocazia convorbirilor despre artă

LITERARE

Concertul simfonic

Concertul simfonic din 12 Martie sub direcția d-lui Jora a început cu simfonia 3-a de Schumann. Ce e mai interesant în această simfonie (și anume în partea întâia) e ritmul. Măsura e în trei pătrimi și totuși sună din când în când, pentru un scurt interval, ca și cum ar fi în ritm de doi. Lucrul dă bucatii un farmec deosebit și importanța lui crește când îl judeci în perspectiva evoluției de mai târziu a muzicii: schimbările brusce de ritm sunt unul din procedurile cele mai caracteristice la Brahms și la alți urmași ai lui Schumann. Variațiile acestea au fost în deajuns subliniate, ni se pare, nu s'a ținut în deajuns seamă de importanța lor. În genere această atât de frumoasă primă parte a simfoniei a fost executată prea imprecis. E în ea o tensiune neîncetată de la un capăt la altul ca o singură coardă întinsă și coarda asta n'a fost urmărită. — în schimb d. Jora a redat partea a doua perfect adecvat, în mișcarea ei nișel monotonă dar frumoasă, și în simplicitatea ei de cântec popular. Ne-am plânga doar că unele ritardandi, indicate de autor și utile ca variație, n'au fost respectate. După un anadante destul de banal, urmează o a doua parte înceată. Se pare că Schumann a compus-o după ce asistase la o slujbă religioasă în catedrala din Colonia și că la început o intitulase „Scenă în Catedrală”. Caracterul ei, în același timp dramatic și religios a fost prins și redat minunat. De asemenea finalul atât de grațios și de malițios. Supărător de mai multe ori în cursul simfoniei și mai ales în final, era faptul că unele instrumente de suflat nu erau acordate cum trebuie; e de altfel o neglijență care se întâmplă destul de des.

Cele trei capricii de d. Silvestri sunt cu totul remarcabile, mai ales ultimele două. E o tendință interesantă în muzica modernă aceea de a asimila, de a incorpora șgomotul în arta muzicală; d. Silvestri reușește perfect să realizeze lucru. O muzică adevărată se mișcă în mijlocul unor zgomote de lemne și de fiare frecate între ele, de foc, de fabrici, de ape, fără să se simtă cătuși de puțin depeizată în această companie. În capriciul al doilea o melancolie pe jumătate caricaturală și cu atât mai convingătoare, se desenează pe un fond ritmic uniform, tot lungul bucatii. Se simte, ne pare, o influență din Till Eulenspiegel (poate și în celelalte capricii). Al treilea e un singur crescendo din care atenția nu scapă nici o clipă.

După cum a dovedit-o concertul din 14 Martie, quartetul „amicii muzicii” e în frumos progres. Artiștii aceștia se înțeleg din ce în ce mai bine; cea mai discretă impulsie a unuia e imediat recepționată de ceilalți. Aceasta le dă siguranța și liniștea trebuincioase ca să se poată manifesta în voce muzicalitatea acestor artiști atât de autentici. Quartetul „Der Tod und das Mädchen” de Schubert a fost o frumoasă ilustrare a celor spuse mai sus.

Dar triumful serii a fost quintetul de Schumann cu d-na Cella Delavrancea-Lahovary la pian. Până aci, totul mersese foarte frumos; și totuși se simțea lipsa unei conduceri mai virile; era parca în quartet un exces feminin de maleabilitate și flexibilitate; se cerea cu hotărâre o șiră a spinării. Ne-am putut da seama perfect de ce lipsea până atunci, îndată ce d-na Lahovary a luat comanda. Într-o formă extraordinară, d-sa și-a condus trupa „à la baguette” și cu un „entrain” admirabil. Dar când s'a schimbat atmosfera, în partea a doua, cu câtă suplețe s'a adaptat noului climat dictatoarea. Triștețe stăpănită, lirism fără declamație, sub aceste semne trebuia cântat acest fals marș funebru, și așa a fost cântat. Finalul a fost o revărsare de bună dispoziție de un elan cuceritor. Hotărât lucru, Schumann e specialitatea d-nei Lahovary!

I. D. Ghinea

Știam altă căldură aripei care se cere sieși ocrotitoare — prin însăși menirea ei de a sbura și a ocroti sborul — a d-lui E. Lovinescu (șeful curentului și cenacului literar de bună seamă nu întâmplător botezat „Sburătorul...”).

Am regăsit această aripă.

Și am regăsit-o, nu ne trebuie și fiindcă nu ne trebuie deaceia nici nu ne vin la îndemână cuvintele alese, pur și simplu cu emoție.

Citiți foiletonul de săptămâna aceasta, tot în „Adevărul” apărut și tot de d. E. Lovinescu semnat, intitulat „Fata, care le știe toate”... și ne veți înțelege; cu atât mai ușor dacă ați cetit cumva și prezentarea cu bucluc și erori de generozitate a „Noului Ion Creangă”.

„Fata, care le știe toate”... aduce în interesul cetitorilor tot un debut literar.

(Credem a nu ne înșela, e vorba de d-na Pasanna Giosanu, autoarea romanului în manuscris „ALATURI”, tot așa de necunoscut dar tot așa de interesant ca și scriitoarea lui).

D. E. Lovinescu nu pomeneste nici numele debutantei, nici titlul manuscrisului.

Dar cât farmec are discreția acestei prezentări, cât pitoresc și ce vie culoare au paginile acestea, ce căldă și bună ironia chiar, amabilă, cruțătoare, în adevăr generoasă de astă dată...

De vreme ce cu „Noul Ion Creangă” n'am scăpat prilejul de a-i sublinia „criticului de stil ornate” dar cu „pete de generozitate”, unele violențe fără noimă, pe care sigur le va fi regretat, nu am vrut să lăsăm să treacă nici acest prilej pentru a exprima d-lui E. Lovinescu reala noastră satisfacție față de revenirea sa — din eclipsă — la adevărata-i „formă”.

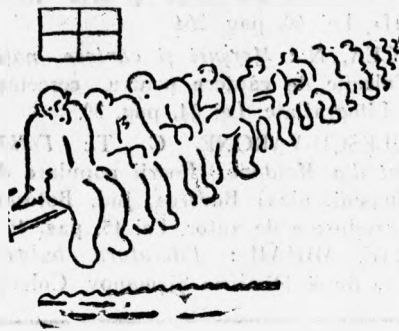
Explicația utilă iarăș, pentru a nu fi înțeleși greșit și obligați — Doamne fereste — s'o luăm dela început.

Cicerone Theodorescu

și realitate — asupra căroa vom reveni în mod amplu într-o viitoare cronică — ce au avut loc în Veneția cu ocazia Congresului Institutului internațional de cooperare intelectuală, când unanim s'a recunoscut importanța picturii murale ca regulator estetic, capabil a ridica nivelul unei epoci de subiectivism, expresionism și versatilitate.

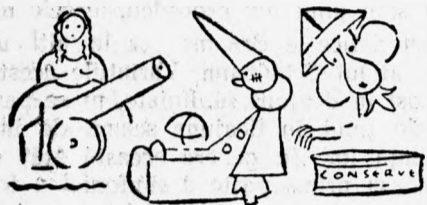
Arta d-nei Greceanu ne înfățișează asemenea probleme sub o formă personală într-o concepție care are la bază un studiu adânc (de curând d-na Gr. a făcut să apară un volum asupra artei frescelor, care până în prezent nu mi-a parvenit) și o dragoste plină de respect; d-sa multiplică aceste probleme cu altele cum ar fi ideea de paralelism din Nașterea No. 8, sau interpretarea decorativă a unor subiecte romantice ca Dama cu Camelii și Manon Lescaut (25, 26). D-na Gr. lărgeste domeniul și spre sensibil, și No. 11 Radu cel mare sau 33 Struguri vineți, ne dau prin viziunea lor mai complexă și umană o idee mai vastă, mai emotivă, de tot ce poate d-sa, de tot ce se poate obține dela o concepție a cărei discrețiune și delicateț pot spune mult mai mult decât expresivitatea cea mai strigătoare.

Henri Daniel

FAPTE

După «Logodnicul» d-nei Hortensia Papadat-Bengescu și «Steaua robilor», substanțialul roman al d-rei Henriette Yvonne Stahl «Desfigurații» d-nei Sanda Movilă constituie a treia operă literară valoroasă, ieșită în cursul anului trecut, din condeiul unei scriitoare. D-na Sanda Movilă stăpânește un frumos talent de prozatoare, un stil limpede, șerpuitor, insinuant până la tulburare. Citiți în «Desfigurații» capitolul «Picturi vechi» ori pe acela intitulat «Muzică... numai muzică» și veți căuta cu siguranță și viitorul roman «Invitație la viață» pe care d-na Sanda Movilă îl migălește seară cu seară de multă vreme.

D. P. Mihăescu, cunoscut până acum numai sub bizarul pseudonim «Sărmanul Klopstock» și-a pus în gând să reabiliteze nuvela. Volumul său de nuvele «Gînta latină» apărut zilele trecute la «Cultura Națională» conține nu mai puțin de 48 nuvele și nuvelete.

Proza d-lui P. Mihăescu interesează nu numai prin ciudatele subiecte abordate ci și prin limbajul cu totul aparte al personajilor aduse în scenă.

Printre scriitorii români d. P. Mihăescu («Sărmanul Klopstock») e stăpânul celui mai bogat și mai pitoresc lexic.

D. Anton Holban va publica în «Azi» un studiu de ample proporții asupra lui Marcel Proust.

In «București» d. Mircea Damian s'a ocupat într'un capitol special de Capșa și capșisti. Autorul recentului roman «Deacurmezișul» a făcut școală.

D. Octav Dessila, într'un reportaj cu umor amar se ocupă de aceiași lume scriitoricească într'un întreg volum intitulat «Cartea cu mîriuni» și editat de «Cugetarea».

Reportajul acesta al d-lui Octav Dessila se citește cu plăcere și interes.

Fundația Carol I, prin gospodărească conducere a d-lui Tzigara-Samurcaș, a însemnat și va însemna mult pentru mișcarea culturală românească.

Pe lângă biblioteca urcșă pe care o înzestrea neîncetat, și-a făcut o nobilă datorie de a edita cărți autohtone de valoare.

De curând a tipărit: 1) «O bibliografie româno-ungară»; 2) «Documente referitoare la Istoria lui Mihai Viteazul» de P. P. Pănaitelescu.

Cartea d-lui profesor universitar P. P. Pănaitelescu e o contribuție deosebit de importantă pentru acest capitol din Istoria românească. Cu mai puține comentarii și cu numeroase documente, cartea are o ridicată valoare științifică.

La librăria «Hasefer» tinerii artiști I. Vas și I. Jiga, primul pictor și cel de al doilea sculptor, aduc fructul unei activități serioase și originale.

I. Vas e colorist delicat, de nuanțe rare de sable, dovedind interiorizarea subiectelor sale. Jocul nuanțelor, tradus printr'o tehnică modernistă, constituie particularitatea acestui artist.

Jiga e sculptorul pe care-l posedază volumul și linia mare.

Seninătatea staticului său îl diferențiază net de confracții săi tineri.

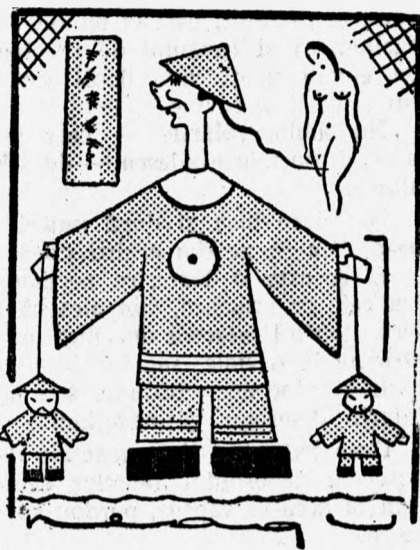
Vitrinele au scos la lumină de prin rafturi cărțile marelui critic ieșan G. Ibrăileanu, fecedat de curând.

Înlăturând intenția comercială care stă la baza acestei inițiative, recunoaștem totuși că opera acestui critic este subit pusă sub ochii contemporanilor. Mai mult decât o prețuire convențională și un omagiu gratuit, de sărbătoare, ar trebui, cu această ocazie, penele noastre critice să încerce o fixare justă a locului pe care-l ocupă în cultura românească, G. Ibrăileanu.

În alte cuvinte, o cercetare obiectivă care ar fi mai mult decât necesară.

A fost un timp unde emotivitatea delicată unde gingășia viziunii D-NEI MICHAELA ELEUTHERIADE a adus în arta noastră un aer proaspăt de civilizație occidentală. A trecut un alt timp în care o repetiție a sistemului propriu, a adus oare care oboseală în producția d-sale. Expoziția actuală ne reamintește unele momente din sensibilitatea elegantă de altă dată, câteva armonii prețioase de albastru și alb, roșu și cafeniu (38,41) câteva viziuni delicate din lumea naturii și obiectelor (7,46). Trebuie însă să insistăm asupra unei anumite nerăbdări, unei anumite nervozități cu care tranșează o situație plastică precum și o excesivitate a conturului care destramă materia colorată și-i slăbește coeziunea.

Nimic despre Japonia

Premierea scriitorilor tineri, de către Fundația pentru literatură și artă, a dat loc la tot felul de comentarii. S'a subliniat în special lipsa poeziei, ceea ce a determinat juriul să o ignoreze total, scoțând-o de pe rol.

Nu cred că ar fi cazul să tragem concluzii că poezia e în descreștere, și nici că prezintă o valoare inferioară.

Revistele din Capitală, ca și cele din provincie, scot la iveală o puzderie de cântăreți, unii însemnați de ursitoare, pe frunte. Românii au uită să fie poet. Dacă a lipsit Țela concurs poezia, nu e nici o semnificație.

În schimb ne putem exprima o bucurie. Reapare, în tranșee bine organizate, cartea de idei, care a lipsit mult vitrinei. Romanele de sută, și în cantitate obositoare, au compromis multe din condeele tinere, încercași valoros în eseuri și studii.

D-nii Ștefan Teodorescu (Spre un nou umanitarism), Ion Biberi (Thanatos), Al. Dima (Zăcămintele folclorice în poezia noastră contemporană) și Vasile Georgescu (Drept și viață), vor susține viguros curentul acesta nou și viu.

REICHSWEHRUL german s'a împotrivit loviturii lui Hitler. În Germania oamenilor politici — militarii dau dovadă că tot mai înțeleg ceva din politică.

Urmările grozăvii de acum două săptămâni, se văd. Hitler e pus cu botul pe labe, iar Franța a reușit să smulgă Angliei o înțelegere militară de care Germania se temea atât și contra căreia a luptat până acum regimul hitlerist. Deci lovitura dela 7 Martie, nu numai n'a adus nimic, dar a stricat tot ce se «combinase» până atunci la Berlin.

Probabil că în istorie Hitler va fi supranumit: Ieremia. Știți, cel cu oiștea și cu gardul.

LA LONDRA, când a început conferința locarnienilor și s'au întrunit membrii consiliului Națiunilor, bătrânele și puritanele doamne engleze s'au dus cu convingere la biserica gotică din Westminster să se roage Domnului pentru pace.

Nu știu dacă pacea a fost salvată datorită intervenției pe lângă Dumnezeu a babelor engleze. Mă întreb însă dacă aceleași babe, — în caz de războiu — nu ar ingenușca cu aceeași religiozitate pentru a implora victorie.

Italienii au căpătat victorie. Nu știu dacă prin intervenția babelor dela Roma sau prin calitățile extraordinare ale mareșalului Badoglio. Dar au căpătat-o.

Unde? Când?

A, da, la Tembien, acum două săptămâni! Am și uitat, domnule!

E o ironie sau o reală apreciere a proporțiilor faptul că nimeni nu mai vorbește despre victoriile italiene în Abisinia?

Nu știu. Dar ce-i mai trist e că nu mai vorbește nimeni nici despre Italia. Nici chiar despre Duce. «Sic transit...»

LA LONDRA s'a vorbit numai despre lucruri simbolice.

Demilitarizare și militarizare simbolică, sancțiuni simbolice, ocupare simbolică etc. simbolic.

Încep să cred că la Londra și pacea a fost salvată tot simbolic.

Pentru a avea în curând cel mai «realist» dintre războaie.

DOCUMENTE

Săptămâna bibliografică

14—21 MARTIE

VASILE DAMASCHIN

Literatură.

a) Romane.

CALUGARU, ION: *Copilăria unui netrebnic*. Roman. O carte plină de umanitate, de analiză a stărilor de conștiință, de dinamism epic. Editura Națională-Ciornei. Lei 75, pagina 270.

FRANK, BRUNO: *Cervantes*, un roman. O viață romanțată unde genialul scriitor este prins în linia comică a existenței sale romanțioase. Editura Cugetarea. Lei 55, pag. 301.

IORDAN, B.: *Normaliștii*. Roman. Ediția doua. Romanul d-lui B. Jordan, căruia i-a urmat în serie «Invățătorii», a reperat un frumos succes în câmpul literilor. Trecerea la ediția doua ne susține afirmația. Ediția «Cugetarea». Lei 55, pag. 272.

RADULESCU, NEAGU: *Nimic despre Japonia*. Manșeta «O carte de adevărat scandal» este pe deplin justificată. Ironia autorului, cunoscut din «Dragostea noastră cea de toate zilele», este dublată de spiritul fin al caricaturilor ce ilustrează proza. Editura «Pământul». Lei 50, pag. 141.

SORBU, MIHAIL: *Adevărul și numai adevărul*. Roman. Ed. «Universul». Lei 75, pag. 335.

TOPARCEANU, G.: *Pirin-Planina*. Episoduri tragice și comice din captivitate. Acest răsărit scriitor ieșan, cu o floare lăzică în mână, printre durerile și veselile vieții de captivitate. Ed. Națională-Ciornei. Lei 70, pag. 246.

b) Studii.

CIOMAC, EM.: *Poezii armoniei*. Cuprinde: I. S. Bach, Beethoven, Schumann, Chopin, Liszt, Brahms, Cezar Franck, Mussorgski, Debussy, M. Ravel, George Enescu. Cu 12 portrete, după desenele originale de Jean Al. Steriade. O carte frumoasă, rară. Editura «Fundația pentru literatură și artă Regele Carol II». Lei 60, pag. 264.

OANCEA, N.: *Marșuri și cântece naționale*. Colecție de cântece pentru cercetașul român. Litografiate. Lei 24, pag. 30.

NICULESCU-VARONE, G. T.: *Folklor versificat din Moldova*. Poezii populare din com. Plopeni, plasa Bucecea, jud. Botoșani. Cu o introducere de autor. Lei 15, pag. 46.

STRAJE, MIHAIL: *Literatura bulgară*. Traducere după Dimitrie Șişmanov. Colecția

revistei «Familia». Un cuvânt de M. Samari-neanu. Lei 25, pag. 36.

SPERANȚIA, EUGEN: *Note și impresii dela primul congres internațional de filosofie științifică*. Extras din «Revista de filosofie». Lei 15, pag. 7.

VERESS, DR. ANDREI: *Bibliografie româno-ungară*. Vol. III. Români în literatura ungară și ungarii în literatura română. (1859—1878). Ed. Fundația Carol I. Cartea Românească. Lei 300, pag. 384.

URSU, G.: *Istoria literară a Bărladului*. Tip. Peiu Bărlad. Lei 30, pag. 62.

Drept, istorie politică, educație.

NIFON CRIVEANU, episcopul Hușilor: *Pe drumul datoriei*. Huși. Tip. «Universala». Lei 40, pag. 160.

DANAU, C. V. și C. N. DARVARASCU: *Cum cercetăm individualitatea elevului de curs primar*. Îndrumări practice pentru aplicarea metodelor și completarea fișelor individuale pedagogice. Cu planșe, tablouri, desene. Ed. «Cugetarea». Lei 50, pag. 96.

PANAITESCU, P. P.: *Documente privitoare la «Istoria lui Mihai Viteazul»*. Ed. Fundația Carol I. Lei 100, pag. 177.

SAVOIU, DEM. I.: *Întă cum vorbește Dumnezeu oamenilor*. Tainele divinității. Tainele vecinicii. Cheia enigmelor. Lei 40, pag. 60.

STATISTICA SOCIETĂȚII DE ACȚIUNI

DIN ROMANIA ÎN ANUL 1935: După bilanțurile încheiate la finele anului 1934 și până la 30 Iunie 1935. Ministerul muncii, sănătății și ocrotirilor sociale. Lei 200.

TURCU, NICULAE I.: *Manual polițienesc*. Cuprinde: 1) Istoricul poliției, legea organică, poliția administrativă, judiciară și de siguranță sau informație, legile uzuale; 2) Curentele revoluționare de stânga, cum sunt organizate și cum activează mișcările clandestine; 3) Atentatele teroriste cele mai celebre. Studiu asupra mașinilor infernale. Lei 150, pag. 288.

Financiare, agricole, militare.

DUMITRESCU, ȘTEFAN: *Problema schimbului și plășilor cu strănătatea în cadrul economiei românești*. Comunicare făcută la Inst. soc. rom. Lei 30, pag. 31.

ILIOVICI, C-TIN G.: *Matematici elementare*. Îndrumări pentru elevii de gimnaziu, școli normale și școli comerciale. Lei 50, pag. 94.

IONESCU-SISEȘTI: *Cultura porumbului*. Bib. Agricolă a ziarului «Universul» No. 51—52—53. Lei 30, pag. 171. Cu dișce și o hartă.

MANAFU, COL. M.: *Naștune armată*. Pregătirea morală și națională a națiunii pentru războiu. Lei 40, pag. 93.

MIRON, OR. GH.: *Întinerirea și refnoirea pomilor roditori*. No. 54 din Bib. ziarului «Universul». Lei 10, pag. 52.